

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie międzynarodowych negocjacji w sprawie zmian klimatycznych (opinia z inicjatywy własnej Centrum Monitorowania Rozwoju Zrównoważonego)

(2009/C 77/19)

W dniach 16-17 stycznia 2008 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

Międzynarodowych negocjacji w sprawie zmian klimatycznych.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego (Centrum Monitorowania Rozwoju Zrównoważonego), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 2 września 2008 r. Sprawozdawcą był Frederic Adrian OSBORN.

Na 447. sesji plenarnej w dniach 17-18 września 2008 r. (posiedzenie z 17 września 2008 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 130 do 3 — 3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie i zalecenia

1.1 Zmiany klimatyczne stanowią jedno z najważniejszych wyzwań, przed którym stoi świat w XXI wieku. Aby uniknąć katastrofalnych w skutkach zmian należy znacząco zmniejszyć całkowity poziom emisji gazów cieplarnianych na świecie, a do połowy bieżącego stulecia niezbędne będzie zmniejszenie emisji w krajach rozwiniętych o 60-80 % w porównaniu z rokiem 1990.

1.2 Zainicjowane na Bali w grudniu 2007 r. międzynarodowe negocjacje w sprawie zmian klimatycznych są niezwykle istotne, ponieważ będą miały decydujący wpływ na zakres działań, które mają zostać podjęte do 2020 r. na szczeblu międzynarodowym. Sprawą najwyższej wagi jest, aby negocjacje te doprowadziły do zawarcia porozumienia w 2009 r. w Kopenhadze.

1.3 UE zobowiązała się bezwzględnie do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20 % w stosunku do 1990 r. i zaoferowała, że dokona dalszej redukcji do 30 % w stosunku do 1990 r., jeżeli inne państwa złożą podobne zobowiązania. Następnie Komisja Europejska przedłożyła wnioski w ramach pakietu energetycznego z dnia 23 stycznia 2008 r., przedstawiając propozycję dotyczącą sposobu dokonania redukcji o 20-30 %.

1.4 Komitet zdecydowanie popiera inicjatywę podjętą przez UE w ramach tych negocjacji, a zwłaszcza jednostronne zobowiązanie się do zmniejszenia emisji o 20 % do roku 2020, by umożliwić postęp w negocjacjach.

1.5 Komitet uważa jednak, że wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi są na tyle poważne, że należy podjąć wszelkie wysiłki na rzecz osiągnięcia jeszcze większego postępu. Celem UE powinno być osiągnięcie 30 % redukcji emisji do roku 2020, do której się warunkowo zobowiązała, a w trakcie negocjacji powinna dążyć do uzyskania porównywalnych zobowiązań ze strony pozostałych krajów rozwiniętych, jak również do pozyskania istotnych zobowiązań ze strony krajów o wschodzących gospodarkach, które charakteryzują się szybkim wzrostem emisji.

1.6 Aby uzyskać maksymalnie duży wpływ na przebieg negocjacji, UE musi wykazać, iż jest wiarygodna, wywiązując się

z podjętych zobowiązań. Do końca 2008 r. należy sfinalizować opracowywanie pakietu środków umożliwiających osiągnięcie 20 % redukcji.

1.7 EKES stoi na stanowisku, że aby do 2020 r. zmniejszyć emisję o 30 %, co powinno stanowić rzeczywisty cel, prawdopodobnie potrzebny będzie dalszy pakiet środków na szczeblu europejskim i krajowym. Komitet wzywa więc do jak najszybszego podjęcia działań na rzecz wprowadzenia drugiego pakietu środków umożliwiających osiągnięcie 30 % redukcji.

1.8 Komitet czeka na rychłe przedstawienie przez Komisję propozycji dotyczących przystosowania się do zmian klimatycznych i zaleca, by wszystkie państwa członkowskie uzupełniły je o strategię dostosowawcze opracowane na szczeblu krajowym.

1.9 Komitet zaleca opracowanie nowych inicjatyw wspierających rozwijanie zdolności i transfer technologii w zakresie ograniczania zmian klimatycznych i przystosowywania się do nich.

1.10 Odpowiednie reagowanie na zmiany klimatyczne wymagać będzie przeprowadzenia znaczących zmian w gospodarce światowej i w przepływie inwestycji. Komitet zaleca przeprowadzenie dalszej analizy skali wymaganych zasobów i odpowiednich mechanizmów publiczno-prywatnych niezbędnych do zarządzania nimi. Skala wymaganego wysiłku i przywództwa powinna być porównywalna ze skalą zaangażowania włożonego w opracowanie Planu Marshalla dla Europy po II Wojnie Światowej. Przy tej okazji UE powinna stać się głównym inicjatorem tego rodzaju planu.

1.11 Potrzebne będą fundusze do wspierania środków ograniczających zmiany klimatyczne i wspomagających działania adaptacyjne w krajach rozwijających się. Szersze stosowanie mechanizmu czystego rozwoju jest jednym ze źródeł pozyskiwania funduszy, ale należy uściślić kryteria związane z wykorzystywaniem tego mechanizmu i zwiększyć efektywność jego wdrażania. Innym źródłem pozyskiwania przez Europę części wymaganych dodatkowych środków mogłyby być wpływy ze sprzedaży w drodze licytacji zezwoleń na handel przydziałami emisji CO₂.

1.12 Konieczne będzie podjęcie działań przez różnego rodzaju organy publiczne wszystkich szczebli, konsumentów oraz ogół społeczeństwa.

1.13 Sama Unia Europejska ma do odegrania istotną rolę w przewodzeniu i zarządzaniu tą wielką transformacją. Komitet wzywa wszystkie instytucje unijne do pełnego wywiązania się swej funkcji w dążeniu do celu ograniczania zmian klimatycznych. Komitet uczyni wszystko, co w jego mocy, by pomóc mobilizować społeczeństwo obywatelskiego do wspierania tego wielkiego wspólnego przedsięwzięcia.

1.14 Najszybciej jak to możliwe należy określić parametry globalnej umowy, która ma zostać wypracowana w ramach międzynarodowych negocjacji w ciągu nadchodzących osiemnastu miesięcy, tak by można było skupić polityczne wysiłki na informowaniu na temat wyzwań oraz pozyskiwaniu wsparcia, zaufania i zaangażowania ze strony wszystkich społeczeństw świata na rzecz wprowadzenia istotnych zmian. Nie jest to umowa, którą można zawrzeć za zamkniętymi drzwiami — musi w tym uczestniczyć całe społeczeństwo. Trzeba pokazać, że działania na rzecz łagodzenia zmian klimatycznych są realistyczne, do przyjęcia pod względem gospodarczym i społecznym oraz możliwe do wykonania w sugerowanym czasie.

2. Informacje ogólne

2.1 Wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi są jednym z najważniejszych wyzwań, przed którym stoi świat w XXI wieku. Czwarte sprawozdanie oceniające Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu, które zostało opublikowane w 2007 r., udokumentowało zaszłe już zmiany wynikające z istotnego wzrostu w ciągu ostatnich dwóch stuleci emisji gazów cieplarnianych spowodowanych działalnością człowieka. Sprawozdanie to prognozowało ponadto dalsze alarmujące zmiany, o ile nie zostaną podjęte pilne działania na rzecz ograniczenia globalnych emisji w ciągu następnych paru lat. Międzyrządowy Panel ds. Zmian Klimatu zalecił jako cel ogólnosiwiatowej stabilizację wzrost średnich temperatur na świecie na poziomie nie większym niż 2 °C w stosunku do poziomów przedindustrialnych, jeżeli ludzkość chce uniknąć katastrofalnych skutków. Po 2020 r. niezbędna będzie jeszcze większa redukcja emisji gazów cieplarnianych. W odniesieniu do Unii Europejskiej, różne szacunki wskazują, że do 2050 r. konieczne będzie zmniejszenie emisji tych gazów o 60-80 %. Aby osiągnąć ten cel, trzeba będzie znacząco ograniczyć emisję gazów cieplarnianych, a w krajach rozwiniętych do 2050 r. zmniejszyć je do poziomu odpowiadającego 60-80 % emisji w roku 1990.

2.2 Na przestrzeni ostatnich 20 lat społeczność międzynarodowa podejmowała wysiłki na rzecz osiągnięcia porozumienia w sprawie działań zbiorowych mających na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. W 1992 r. w Rio de Janeiro zawarto ramową konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, a jej cele potwierdzono następnie protokołem z Kioto z 1997 r. Kraje sygnatariusze zobowiązały się w nim do podjęcia konkretnych wysiłków na rzecz ograniczenia emisji do 2012 roku. Panuje jednak powszechna zgoda, że wspomniane porozumienia i działania stanowią jedynie początek i że w nadchodzących latach potrzebne będą znacznie bardziej energiczne i kompleksowe działania, by do 2050 r. osiągnąć zakładany cel redukcji emisji. Z tego względu międzynarodowe negocjacje w sprawie zmian klimatycznych rozpoczęte na Bali w grudniu 2007 r. mają kluczowe znaczenie, ponieważ będą miały istotny wpływ na skalę ogólnosiwiatowych działań, które trzeba będzie podjąć do 2020 roku. Ważne będzie także pomyślnie zakończenie negocjacji w Kopenhadze w 2009 r.

2.3 **Cele, które należy osiągnąć do 2020 r.** Mapa drogowa z Bali zawiera odniesienie do jednego z rozdziałów czwartego sprawozdania oceniającego Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu, w którym wykazano, że osiągnięcie długofalowego celu

ograniczenia wzrostu temperatur na świecie ogółem do 2 °C w stosunku do poziomów przedindustrialnych do 2020 r. wymagać będzie zmniejszenia o 25-40 % emisji gazów cieplarnianych w państwach rozwiniętych w stosunku do 1990 r.

2.4 Oczywiście jest, że to państwa rozwinięte powinny dokonać znacznej, bezwzględnej redukcji swoich emisji, ponieważ to one się do nich przyczyniły i w przeliczeniu na mieszkańca nadal w największym stopniu się przyczyniają. Europa musi wywiązać się ze swego zadania. Stany Zjednoczone powinny ponownie zaangażować się w strategię międzynarodową oraz podjąć rzeczywiste zobowiązania do zmniejszenia emisji. Również Rosja powinna wnieść wkład poprzez przyjęcie bardziej realistycznego celu niż ten, który został wytyczony podczas rundy negocjacyjnej w Kioto.

2.5 Unia Europejska odgrywa istotną rolę w tych negocjacjach. Rada przyjęła długofalową strategię redukcji emisji przez kraje rozwinięte o 60-80 % do roku 2050. Jako środek pośredni do osiągnięcia tego długoterminowego celu, UE zobowiązała się w sposób wiążący do zmniejszenia o 20 % emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. w stosunku do poziomu z 1990 r. i przedstawiła przy stole negocjacyjnym ofertę dalszej redukcji do 30 % w stosunku do roku 1990 pod warunkiem złożenia podobnych zobowiązań przez inne państwa. Następnie Komisja Europejska przedłożyła wnioski w ramach pakietu energetycznego z dnia 23 stycznia 2008 r. oraz propozycje dotyczące sposobu osiągnięcia redukcji o 20-30 %.

2.6 Ponadto istotne staje się, by także kraje rozwijające się ze swej strony podjęły poważne zobowiązanie do wspierania działań ograniczających zmiany klimatyczne. Główne gospodarki wschodzące Chin, Indii, Brazylii oraz innych państw już są lub też szybko stają się znaczącymi emitentami gazów cieplarnianych. W przyszłości istotne będzie, by państwa te zarządzały swymi gospodarkami w taki sposób, by ograniczyć tempo wzrostu emisji zdecydowanie poniżej poziomu prognozowanego przy obecnych tendencjach.

2.7 Istotą poszukiwanego przez negocjatorów porozumienia na szczeblu międzynarodowym jest złożenie przez państwa rozwinięte zobowiązania do przyjęcia ambitnych celów i podjęcia szeroko zakrojonych działań w celu zmniejszenia swoich własnych emisji oraz do zaoferowania wsparcia finansowego i technologicznego państwom rozwijającym się w zamian za ich zobowiązanie się do kierowania swoim wzrostem i rozwojem w sposób ograniczający w największym możliwym stopniu wzrost emisji gazów cieplarnianych.

3. Uwagi ogólne

3.1 Ze swej strony EKES od samego początku śledził zarówno ogólny postęp w negocjacjach jak i pakiet środków zaproponowany przez Komisję w celu umożliwienia wywiązania się przez UE z podjętych zobowiązań. By móc bezpośrednio obserwować przebieg negocjacji, Komitet wysłał na Konferencję Stron Konwencji Klimatycznej na Bali niewielką delegację reprezentującą europejskie społeczeństwo obywatelskie, która wchodziła w skład delegacji Unii Europejskiej. Delegacja ta brała następnie udział w posiedzeniu w Bonn, które miało miejsce pomiędzy kolejnymi sesjami konferencji. EKES wykorzystuje również swoje kontakty z organizacjami i grupami społeczeństwa obywatelskiego w wiodących państwach trzecich w celu dalszego zapoznawania się ze stanowiskiem tych państw oraz analizą roli, jaką mogłoby odegrać społeczeństwo obywatelskie we wspieraniu odpowiedniego porozumienia i w jego wdrażaniu.

3.2 Komitet opracował szereg oddzielnych opinii, w których przedstawiony został przegląd poszczególnych elementów pakietu Komisji dotyczącego klimatu i energii. Niniejsza opinia ogólna podsumowuje te elementy i określa ich wzajemne odniesienia. W tej przeglądowej opinii z inicjatywy własnej Komitet analizuje dotychczasowy ogólny postęp w negocjacjach i jego perspektywy oraz rolę odgrywaną w tym zakresie przez Europę. Po przyjęciu opinii Komitet zamierza zorganizować szereg wydarzeń towarzyszących posiedzeniom negocjacyjnym w Poznaniu w grudniu 2008 r. oraz w Kopenhadze w grudniu 2009 r., by ułatwić społeczeństwu obywatelskiemu ustosunkowanie się do toczących się negocjacji.

3.3 Harmonogram negocjacji uzgodniony podczas konferencji na Bali określił cztery podstawowe elementy negocjacji:

- zobowiązanie do osiągnięcia celów krajowych, do wdrażania środków ograniczających emisję gazów do roku 2020 oraz do wnoszenia wkładu na rzecz łagodzenia zmian klimatycznych;
- środki na rzecz zarządzania procesami przystosowania się do nieuchronnych zmian klimatycznych;
- środki wspierające transfer technologii oraz budowanie zdolności w zakresie łagodzenia zmian klimatycznych i dostosowywania się do nich;
- przyjęcie odpowiednich rozwiązań finansowych w celu wspierania środków mających na celu łagodzenie zmian klimatycznych i dostosowywania się do nich; transfer technologii itp.

3.4 Uwagi zawarte w niniejszej opinii odnoszą się do czterech wspomnianych podstawowych elementów.

4. Wzmocnienie działań na rzecz łagodzenia zmian klimatycznych poprzez ograniczenie lub zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (pierwszy element podstawowy)

4.1 **Cele.** Komitet podziela opinię Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu, że zmniejszenie do 2020 r. emisji pochodzących z krajów rozwiniętych o 25-40 % w stosunku do poziomu z 1990 r. jest odpowiednio ambitnym celem. Osiągnięcie większych redukcji do roku 2020 byłoby teraz najprawdopodobniej niewykonalne.

4.2 Komitet zdecydowanie popiera wiodącą rolę UE w tych negocjacjach. Przyjmujemy z zadowoleniem inicjatywę wyrażaną przez UE poprzez zobowiązanie się do jednostronnego zmniejszenia emisji o 20 % do roku 2020, by umożliwić osiągnięcie postępu w negocjacjach. Uważamy jednakże, że wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi są na tyle poważne, że należy dołożyć wszelkich możliwych starań, by osiągnąć 30 % redukcji emisji do roku 2020, do której się Unia warunkowo zobowiązała. Ponadto należy dążyć w trakcie negocjacji do skłonięcia pozostałych krajów rozwiniętych do złożenia porównywalnych zobowiązań, jak również do tego, by kraje o wschodzących gospodarkach, charakteryzujące się szybkim wzrostem emisji, również przyjęły istotne zobowiązania.

4.3 Jeżeli w wyniku negocjacji UE zobowiąże się do zmniejszenia emisji jedynie o 20 %, a inne kraje przyjmą równie skromne zobowiązania, Komitet potraktuje to jako wielką porażkę.

4.4 **Wdrożenie.** Z punktu widzenia Unii Europejskiej środki zaproponowane przez Komisję Europejską w ramach pakietu dotyczącego zmian klimatycznych i energii stanowią bardzo pozytywny i konstruktywny plan realizacji zobowiązania, aby do 2020 r. o 20 % ograniczyć emisję gazów cieplarnianych. Komitet opracował oddzielne opinie na temat poszczególnych elementów tego planu. Ogólnie popieramy wszystkie elementy planu z następującymi zastrzeżeniami:

— Popieramy proponowane reformy i rozszerzenie zakresu stosowania systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Obniżenie dopuszczalnego pułapu emisji oraz stosowanie na szerszą skalę sprzedaży uprawnień do emisji w drodze licytacji należy ocenić pozytywnie, gdyż są zgodne z zasadą „zanieczyszczający płaci”, pozwalają wyeliminować nadzwyczajne zyski, zachęcają do inwestowania w instalacje i produkty zakładające niską emisję węgla i zapewniają ich finansowanie oraz wspierają innowacje. Biorąc pod uwagę skalę inwestycji potrzebną do przeprowadzenia transformacji zarówno w Europie, jak i w krajach rozwijających się, nalegamy jednakże, by przynajmniej 50 % dochodów ze sprzedaży w drodze licytacji uprawnień do emisji przeznaczać obowiązkowo na wspieranie środków mających na celu łagodzenie zmian klimatycznych i dostosowywanie się do nich, w miejsce 20 % proponowanych przez Komisję⁽¹⁾. Ponadto przyjmujemy z zadowoleniem decyzję Rady i Parlamentu Europejskiego, by włączyć lotnictwo do systemu handlu przydziałami do emisji począwszy od 2020 r.

— Popieramy podstawowe założenia propozycji dotyczących podziału obciążeń w przypadku sektorów nieobjętych tym systemem oraz wzywamy instytucje, aby podczas szczegółowych dyskusji na temat podstaw wspólnych celów w tym sektorze nie traciły z oczu celu ogólnego⁽²⁾.

— Zdecydowanie popieramy dążenie do szybszych postępów w dziedzinie odnawialnych źródeł energii. Osiągnięcie celu 20 % udziału odnawialnych źródeł energii do 2020 r. byłoby dobrym krokiem na drodze do znacznego podwyższenia poziomu ich wykorzystania w 2050 r.⁽³⁾

— Ubolewamy nad tym, że na kluczową kwestię efektywności energetycznej, w wypadku której cel 20 % wzrostu nie jest obowiązkowy, położono niewystarczający nacisk, na co wyraźnie wskazuje sprawozdanie Komisji w sprawie krajowych planów efektywności energetycznej. Większość państw członkowskich nie opracowała swoich planów krajowych w terminie, plany różnią się między sobą jakością, a niektóre są wyraźnie mało ambitne, mimo że możliwe jest uzyskanie znaczących oszczędności wynikających z efektywnego wykorzystania energii przy stosunkowo niskich początkowych kosztach inwestycyjnych oraz przy bardzo krótkich okresach zwrotu⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Zob. opinia EKES-u 1201/2008 przyjęta 9 lipca 2008 r.

⁽²⁾ Zob. opinia EKES-u 1202/2008 przyjęta 9 lipca 2008 r.

⁽³⁾ Zob. opinia EKES-u 1511/08 przyjęta 17 września 2008 r.

⁽⁴⁾ Zob. opinia EKES-u 1513/08 przyjęta 17 września 2008 r.

— Przyjmujemy z zadowoleniem ramy prawne dla wychwytywania i składowania CO₂ (CCS) zaproponowane przez Komisję, jednakże jesteśmy zaniepokojeni tym, że środki na przewidziane projekty pokazowe są udostępniane z opóźnieniem, a przechodzenie na skalę przemysłową będzie zbyt wolne, mimo, iż będzie to miało decydujące znaczenie, skoro niektóre państwa przez wiele lat będą jeszcze mocno uzależnione od węgla i innych paliw kopalnych jako podstawowych źródeł energii ⁽⁵⁾.

4.5 Unia Europejska pokłada dużo wiary i inwestuje kapitał polityczny w ustanowienie celu dotyczącego emisji oraz systemu handlu emisjami jako głównego środka zapewnienia koniecznej redukcji emisji. System handlu uprawnieniami do emisji we Wspólnocie już stał się największym tego typu przedsięwzięciem na świecie i ma być jeszcze rozszerzony po 2012 r. Początkowo system ten miał jedynie ograniczony wpływ na poziom emisji w Europie, ponieważ przyznanie na początku szczodrych pułapów i przydziałów emisji doprowadziło do bardzo niskich cen emisji CO₂. Obniżanie pułapów emisji doprowadziło do wzrostu tych cen, co w połączeniu z innymi czynnikami podnoszącymi cenę paliw kopalnych prawdopodobnie doprowadzi do zwiększenia wpływu ETS na sektor produkcji energii w Europie i na inne gałęzie przemysłu.

4.6 Zasadniczo Komitet jest zdania, że usprawnienie systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂ korzystnie wpłynie na przedsiębiorstwa europejskie oraz zatrudnienie, napędzając szybki rozwój energooszczędnych i niskoemisyjnych technologii oraz produktów, które w przyszłości zdobędą wiodącą pozycję na rynku. Nie tylko stworzy to nowe miejsca pracy, ale również zmniejszy zależność od importu, zwiększając w ten sposób bezpieczeństwo energetyczne.

4.7 Jako że UE odgrywa w tym zakresie wiodącą rolę, jej kluczowym celem powinno być teraz wspieranie rozwoju systemu handlu emisjami w USA i w innych krajach oraz połączenie wszystkich tych systemów we wspólny globalny rynek handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Powstanie takiego rynku w rzeczywistości globalnej skali mogłoby znacząco przyczynić się do najskuteczniejszego i ekonomicznego zmniejszenia emisji CO₂ na świecie. Gorąco popieramy inicjatywę ustanowienia międzynarodowego partnerstwa na rzecz zmniejszenia emisji CO₂ (ICAP), której celem jest umożliwienie harmonijnej ewolucji różnych systemów ETS wprowadzanych w różnych częściach świata w jeden ogólnosiwiatowy rynek handlu uprawnieniami do emisji. Rozwój międzynarodowego rynku handlu uprawnieniami do emisji w ramach ustanawiania ogólnosiwiatowych pułapów emisji powinien zmniejszyć ryzyko osłabienia konkurencyjnej pozycji Europy w wyniku jednostronnego wprowadzania przez nią systemu handlu uprawnieniami do emisji.

4.8 Pomocne mogłyby być także międzynarodowe porozumienia sektorowe zawierające bardziej szczegółowe plany i strategie zapewnienia stopniowych redukcji emisji pochodzących z głównych sektorów i wytwarzanych w nich produktów. Ale należy je traktować jedynie jako środek wspierający wdrażanie ściśle określonych celów krajowych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym, a nie jako alternatywa wobec wiążących celów krajowych, ponieważ doświadczenie ostatnich dwudziestu lat pokazało, że dobrowolne porozumienia sektorowe w tej

dziedzinie przynoszą niewystarczające i spóźnione rezultaty oraz że ich skuteczne wdrożenie jest niemożliwe.

4.9 Jeśli chodzi o transport, to potwierdzamy nasze stanowisko, że opracowywanie długofalowej strategii zrównoważonego rozwoju sektora transportu należy zacząć od podstawowej analizy czynników napędzających popyt na transport oraz od zastanowienia się nad tym, w jaki sposób odpowiednia polityka w zakresie planowania przestrzennego, infrastruktury oraz transportu publicznego mogłaby w czasie zahamować niepostrzymany wzrost popytu na transport, a w ostatecznym rachunku nawet go zmniejszyć. Przy sporządzaniu planów nie powinno się wychodzić z założenia, że wzrost natężenia ruchu jest nieuchronny i że jedynym możliwym sposobem ograniczenia emisji w sektorze transportu jest wprowadzanie ulepszeń technicznych w zakresie projektowania paliw i silników, chociaż są one bez wątpienia ważne.

4.10 Jeśli chodzi o kwestie techniczne, to uważamy, że należy nie tylko wprowadzić ściślejsze normy w zakresie zmniejszenia emisji pochodzących z samochodów w krótkim okresie (120 g CO₂ na km do roku 2012/2015), lecz także w średnim okresie w celu znacznego dalszego ograniczenia emisji do roku 2020 ⁽⁶⁾. Jednocześnie należy dodatkowo wspierać rozwój i wczesne wprowadzenie pojazdów z napędem elektrycznym lub wodorowym niepowodujących emisji CO₂.

4.11 Jesteśmy mniej optymistyczni niż Komisja Europejska w sprawie możliwości osiągnięcia celu, aby biopaliwa stanowiły 10 % paliw ogółem stosowanych w transporcie. W obliczu problemów związanych z produkcją większości biopaliw, jeżeli chodzi o ich potencjał redukcji emisji gazów cieplarnianych, a także wpływ ich produkcji na środowisko i społeczeństwo, należałoby wprowadzić bardziej rygorystyczne kryteria zrównoważonego rozwoju niż te, które zostały zaproponowane przez Komisję. Chodzi o to by wprowadzać je tylko wtedy, gdy faktycznie i znacząco będą wpływać na zmniejszanie netto emisji CO₂ i gdy nie będą nadmiernie obciążać ziemi użytkowanej w celach rolniczych oraz na produkcję żywności. Ponadto czynniki ekonomiczne wskazują obecnie wyraźnie, że wykorzystywanie biomasy do produkcji energii elektrycznej lub ciepła jest (przynajmniej obecnie oraz w nieodległej przyszłości) znacznie bardziej efektywne niż wykorzystywanie biomasy w produkcji biopaliw.

4.12 **Dalsze środki na rzecz osiągnięcia celu 30 % redukcji emisji.** Uważamy, że przyjęcie tego pakietu do końca 2008 r. i rychłe rozpoczęcie jego wdrażania w 2009 r. byłoby dobrą gwarancją, że Unia Europejska osiągnie swój cel zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20 %.

4.13 Wątpimy jednak, uda się o 30 % zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych do 2020 r. poprzez samo sformułowanie ambitniejszych celów w obrębie poszczególnych elementów pakietu i większe wykorzystywanie kredytów związanych z mechanizmem czystego rozwoju, co sugeruje obecnie Komisja Europejska. Uważamy, że prawdopodobnie osiągnięcie tego bardziej ambitnego celu wymagać będzie podjęcia większego zakresu bardziej kompleksowych środków zarówno na szczeblu europejskim, jak i poszczególnych państw członkowskich.

⁽⁵⁾ Zob. opinia EKES-u 1203/2008 przyjęta 9 lipca 2008 r.

⁽⁶⁾ Zob. opinia EKES-u 1500/08 przyjęta 17 września 2008 r.

4.14 Na szczeblu europejskim proponujemy uwzględnienie następujących dalszych elementów w ramach drugiego pakietu:

- bardziej intensywne działania w dziedzinie regulacji i ustanawiania standardów w celu propagowania efektywności energetycznej w zakresie wszystkich głównych sektorów i produktów,
- dalsze środki na rzecz przyspieszenia rozwoju i wprowadzania odnawialnych źródeł energii,
- większe wsparcie na rzecz rozwoju pojazdów z napędem elektrycznym lub wodorowym,
- rozszerzenie systemu handlu uprawnieniami do emisji o emisje pochodzące ze statków (mamy wątpliwości, czy prowadzone obecnie przez Międzynarodową Organizację Morską dyskusje są w stanie doprowadzić do podjęcia odpowiednich działań w odpowiednio szybkim czasie),
- zwiększenie zbiorowego wysiłku na rzecz przyjęcia ambitniejszych celów krajowych dotyczących zmniejszenia emisji w ramach wspólnych starań w tym zakresie.

4.15 Komitet jest zdania, że w celu ustanowienia na szczeblu państw członkowskich ambitniejszych indywidualnych celów w zakresie redukcji emisji w ramach porozumienia w sprawie podziału obciążeń, państwa członkowskie i ich przywódcy polityczni powinni podjąć o wiele większe wysiłki w celu zapewnienia partnerstwa i udziału społeczeństwa, przedsiębiorców, związków zawodowych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w realizacji wspólnych działań.

- Należy zachęcać i motywować obywateli do odgrywania swojej roli w tym zakresie poprzez takie metody, jak poprawa efektywności energetycznej mieszkań i domów, wykorzystywanie do celów oświetlenia i ogrzewania form energii bardziej przyjaznych dla środowiska, zakupu towarów i usług bardziej efektywnych energetycznie oraz zmniejszania emisji CO₂ związanej z przemieszczaniem się na co dzień i w czasie wakacji. Uważamy, że rosnący procent społeczeństwa i organizacji społeczeństwa obywatelskiego byłby już gotowy i skłonny podjąć odpowiednie działania, pod warunkiem że zapewnione zostanie zdecydowane i skuteczne przywództwo polityczne, w ramach którego określone zostaną oczekiwania wobec społeczeństwa oraz odpowiednie zachęty do działania.
- Wiele organów władz lokalnych i regionalnych zademonstrowało już wizję i odważne przywództwo polityczne w tej dziedzinie. Należy je zachęcać i motywować do dalszych działań w tym zakresie.
- Podobnie poczynienie dalszych postępów wymagać będzie motywowania przedsiębiorców. Niezbędne jest namawianie i motywowanie przedsiębiorców do stałego zwiększania efektywności energetycznej przedsiębiorstw oraz pozyskiwania niezbędnej energii ze źródeł o niskiej emisji CO₂. Zwiększenie efektywności energetycznej wszelkiego rodzaju wyrobów i usług wymaga bardziej systematycznego i bardziej zdecydowanego stosowania regulacji prawnych. Należy umożliwić sektorowi budownictwa osiągnięcia znacznie wyższej efektywności energetycznej zarówno w trakcie budowy, jak i w odniesieniu do efektywności energetycznej użytkowanych już budynków.
- Istotną rolę mają także do odegrania związki zawodowe. Wielu członków związków zawodowych jest na pierwszej

linii w opracowywaniu ulepszeń w zakresie efektywności energetycznej; należy zatem docenić ich potencjalny wkład oraz zachęcić ich do podejmowania dalszych wysiłków w tym zakresie. Należy także zapewnić pełny udział związków zawodowych w procesie przekształceń w przemyśle i gospodarce mających na celu wejście na ścieżkę niższej emisji CO₂. Pod warunkiem właściwego zarządzania nowe formy produkcji powinny zapewnić równie wiele możliwości zatrudnienia jak starsze metody produkcji charakteryzujące się wysoką emisją CO₂, przy zachowaniu dobrych warunków pracy.

4.16 W celu zwiększenia wiarygodności UE na arenie międzynarodowej bardzo ważne jest, aby każde poszczególne państwo członkowskie dokonało wysiłków na rzecz osiągnięcia nie tylko ogólnego celu z Kioto dla UE-15, lecz także jednostkowych celów z Kioto na rok 2012. W najnowszym sprawozdaniu okresowym z postępów w realizacji celów z Kioto (7) stwierdzono, że tylko trzy państwa z UE-15 mają szansę osiągnąć swoje cele dzięki realizacji bieżącej polityki krajowej, natomiast w przypadku ośmiu państw przewiduje się, że zrealizują one swoje cele jedynie po uwzględnieniu rezultatów stosowania mechanizmów z Kioto oraz biotopów obniżających zawartość CO₂ oraz po uwzględnieniu rezultatów wdrażania dodatkowych polityk i środków, nad którymi się obecnie dyskutuje. Dla trzech państw członkowskich osiągnięcie zakładanego przez nie celu z Kioto wydaje się niemożliwe. Ponadto rozpowszechnione stosowanie elastycznych mechanizmów z Kioto, szczególnie CDM, wskazuje, że wiele państw członkowskich musi jeszcze wiele uczynić, by zaszyły w nich niezbędne przemiany na rzecz społeczeństwa o niskiej emisji CO₂.

5. Adaptacja do zmian klimatycznych (drugi element podstawowy)

5.1 Nawet jeśli podjęte zostaną udane działania w celu zmniejszenia w przyszłości całkowitych światowych emisji, w kolejnych dekadach spodziewany jest dalszy wzrost globalnego ocieplenia z powodu emisji, które już miały miejsce. W odpowiedzi na zieloną księgę Komisji Europejskiej dotyczącą adaptacji do zmian klimatycznych Komitet przyjął już opinię (8). Generalnie Komitet jest zdania, że Unia Europejska powinna ustanowić nadrzędną strategię zarządzania adaptacją do zmian klimatycznych w UE, w ramach której każde państwo członkowskie powinno opracować bardziej szczegółowe krajowe plany adaptacji. O wiele wyższy priorytet należy również nadać tej kwestii w badaniach i analizie, w budżetach i programach inwestycyjnych oraz w pozostałych działaniach. Mamy nadzieję, że biała księga w sprawie adaptacji, którą Komisja ma opublikować jesienią 2008 r., będzie zawierała propozycje szczególnych środków zapewniających postęp w tej dziedzinie.

5.2 Poza UE jest wiele rozwijających się regionów świata, które już dotkliwie odczuły zmiany klimatyczne, co w przyszłości jeszcze się nasili, a które dysponują znacznie mniejszymi zasobami, aby poradzić sobie ze skutkami tych zmian. Bezwzględnym priorytetem Unii Europejskiej i państw-członków OECD powinno być zatem zwiększenie pomocy finansowej i nie tylko dla szczególnie zagrożonych rejonów świata, by wesprzeć je w radzeniu sobie ze zmianami klimatycznymi. Kwestię tę trzeba uwzględnić we wszystkich dziedzinach polityki rozwoju.

(7) COM(2007) 757 wersja ostateczna.

(8) Dz.U. C 120 z 16.5.2008, s. 38.

5.3 Niezbędne będzie także podjęcie znacznych wysiłków mających na celu wsparcie zrównoważonej gospodarki leśnej w państwach rozwijających się oraz ograniczenie presji rynkowej, napędzającej wycinanie lasów na masową skalę na wielu obszarach światowego systemu klimatycznego. EKES przygotuje obecnie oddzielną opinię w sprawie zmian klimatycznych i leśnictwa.

6. Działania w zakresie rozwoju i transferu technologii (trzeci element podstawowy)

6.1 Powodzenie przejścia na gospodarkę o niższej emisji CO₂ wymagać będzie od świata przeprowadzenia nowej rewolucji przemysłowej. Niezbędne będzie masowe przejście na bardziej przyjazne dla środowiska metody wytwarzania energii, nowe technologie wychwytywania emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych oraz ciągła zmiana wzorców wyrobów i konsumpcji na bardziej wydajne i energooszczędne. Będzie to wymagać znacznego zwiększenia nakładów na odpowiednie programy badawcze w sektorach publicznym i prywatnym, a także wdrażania dużych programów inwestycyjnych w zakresie wymiany sprzętu w przemyśle i zmiany wyrobów i usług. Wiele potrzebnych technologii już istnieje, ale należy je stosować na znacznie szerszą skalę niż ma to miejsce obecnie.

6.2 W Unii Europejskiej będzie to wymagać radykalnej zmiany programów wydatków UE i rządów w celu wsparcia odpowiednich programów w zakresie badań i rozwoju oraz odpowiednich projektów inwestycyjnych. Konieczne będą także zachęty, m.in. fiskalne, dla przedsiębiorstw i innych podmiotów, aby dokonywały niezbędnych inwestycji.

6.3 Niezbędne będzie wskazanie technologii i usług, które najlepiej pomogą gospodarkom wschodzącym i państwom rozwijającym się w kierowaniu ich dalszym rozwojem w najbardziej zrównoważony sposób i przy możliwie najniższej emisji CO₂, a także wspierać transfer tych technologii na odpowiednich warunkach. Trzeba określić sposoby wspierania państw rozwijających się w szybkim, powszechnym i przystępnym wprowadzaniu takich technologii, które uznano za szczególnie przydatne w adaptacji do zmian klimatycznych lub w ograniczaniu wzrostu emisji CO₂. Należy zaznaczyć, że nierzadko to właśnie w gospodarkach wschodzących rodzą się i realizowane są pomysły potrzebnych jutro technologii. Transfer technologii nie powinien być więc postrzegany wyłącznie jako ruch jednostronny z Północy na Południe, ale jako sposób na szybkie rozpowszechnianie kluczowych technologii na świecie, niezależnie od miejsca ich powstania.

6.4 Komitet wzywa Unię Europejską, by niezwłocznie ze swoimi partnerami zbadała, jak łatwo, szybko i niedrogo będzie można udostępnić państwom rozwijającym się najnowocześniejsze technologie o niskiej emisji CO₂, w tym w szczególności technologie w sektorze elektroenergetycznym, w energochłonnych sektorach przemysłu i w sektorze transportu, a w miarę jak staną się dostępne, także technologie sekwestracji CO₂. Potrzebna będzie pomoc dla krajów, w których wytwarzanie energii jest i będzie silnie uzależnione od węgla, aby umożliwić im stosowanie najnowszych czystych technologii węglowych oraz wprowadzenie technologii wychwytywania węgla, gdy tylko będzie ona dostępna.

6.5 Tego rodzaju wsparcie w transferze technologii powinno umożliwić zainteresowanym krajom rozwijającym się kierowanie swoim rozwojem w sposób generujący mniej emisji CO₂ niż miałyby normalnie miejsce. Ponadto, udzielenie tego rodzaju wsparcie można by było w pewnym rozsądnym zakresie uzależnić od odpowiedniego zobowiązania podjęcia się przez kraje rozwijające do podjęcia przez nie same innych środków w celu powstrzymania potencjalnego wzrostu swych emisji.

6.6 Równoległe z negocjacjami w sprawie zmian klimatycznych, UE i USA powinny podjąć nową inicjatywę na rzecz liberalizacji handlu dobrami i usługami przyjaznymi dla klimatu w ramach WTO. Inicjatywa ta powinna być zaprojektowana tak, aby kraje rozwinięte, rozwijające się oraz gospodarki wschodzące mogły w równym stopniu czerpać korzyści netto z takiej liberalizacji, na przykład poprzez wspieranie (dalszego) rozwoju technologii i usług przyjaznych dla środowiska w krajach rozwijających się.

7. Zwiększenie zasobów finansowych i inwestycji na rzecz wspierania łagodzenia zmian klimatycznych i adaptacji do nich (czwarty element podstawowy)

7.1 Państwa rozwijające się będą potrzebowały znacznej pomocy ze strony gospodarek rozwiniętych w celu umożliwienia tym państwom odegrania roli w stawianiu czoła wyzwaniom związanym ze zmianami klimatycznymi, bez uszczerbku dla możliwości osiągnięcia swoich celów rozwojowych. Kwestią o szczególnie znaczeniu będzie zagwarantowanie, że ścieżka dalszego rozwoju państw rozwijających się będzie ścieżką o możliwie najniższej emisji CO₂, nieodzwoiercedlającą ścieżki nadmiernego uzależnienia od produkcji charakteryzującej się wysoką emisją CO₂, która cechowała rozwój (i szkodziła rozwojowi) Północy.

7.2 Państwa rozwijające się najbardziej dotknięte zmianami klimatycznymi i mające najmniejsze zasoby własne, które mogłyby wykorzystać do celów adaptacji, potrzebować będą także dodatkowej pomocy. Konieczne będą poszerzone programy w odniesieniu do umocnień nabrzeżnych, zapobiegania powodziom, łagodzenia skutków występowania susz, zmiany polityki rolnej, nowych wyzwań w zakresie zdrowia publicznego i innych dziedzin.

7.3 Komitet z zadowoleniem przyjmuje uznanie na Bali przez wszystkie państwa, że niezbędne będą nowe i dodatkowe zasoby oraz kanały i mechanizmy inwestycyjne w celu umożliwienia tego transferu. Jednakże, poza pewnymi zasługującymi na uznanie wyjątkami, regiony rozwijające się nie wykazały się w przeszłości spełnieniem swych obietnic przeznaczenia dodatkowych środków na osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju. W tym wypadku kluczową kwestią dla całego świata jest rzeczywiste zmobilizowanie i przeznaczenie na ten cel dodatkowych środków.

7.4 Komitet bierze pod uwagę szacunkowe dane dostarczone przez konwencję ramową Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu i inne źródła, wskazujące, że być może niezbędne będzie dostarczenie przez sektor prywatny i publiczny zasobów idących ogółem w dziesiątki miliardów

dolarów rocznie, kiedy programy będą w pełni gotowe do realizacji. Instytucje te zalecają, że w każdym razie niezbędne jest podjęcie natychmiastowych działań przez konwencję ramową Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, Komisję Europejską i/lub OECD oraz międzynarodowe instytucje finansowe w celu ilościowego określenia potrzeb z większą dokładnością oraz zapewnienia złożenia niezbędnych deklaracji i zobowiązań w celu zadbania o odpowiednie wsparcie finansowe oraz wywarcia przez realizowane programy zdecydowanego wpływu na globalny problem zmian klimatycznych. Dochód ze sprzedaży przydziałów w ramach przyszłych etapów systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂ mógłby być jednym ze źródeł nowych funduszy, lecz nie będzie on sam w sobie wystarczający do spełnienia wszystkich potrzeb.

7.5 Mechanizm Czystego Rozwoju przyniósł pewne sukcesy w zakresie przeznaczania zasobów na cele wspierania odpowiednich inwestycji w krajach niewymienionych w Załączniku I. Jednakże najwięcej projektów skierowanych jest do Chin i innych gospodarek wschodzących; istnieją także poważne wątpliwości co do dodatkowości i jakości wielu projektów. Konieczne jest wdrażanie i skuteczne monitorowanie kryteriów zatwierdzania projektów, jeżeli mechanizm ten ma odgrywać właściwą rolę w zapewnianiu rzeczywistych redukcji emisji CO₂ w najbardziej efektywny sposób.

7.6 Komitet zaleca, aby Unia Europejska i inne zainteresowane strony niezwłocznie zbadały możliwości usunięcia wad tego mechanizmu w kolejnym okresie wdrażania oraz przygotowania do realizacji całego programu. W przyszłości należy w ramach Mechanizmu Czystego Rozwoju traktować priorytetowo projekty, które w znaczący sposób przyczyniają się nie tylko do zmniejszenia emisji, ale także wspierają przejście w kierunku niskoemisyjnej gospodarki. Zwłaszcza w odniesieniu do gospodarek wschodzących, nie wydaje się, by użyteczne było dalsze finansowanie łatwych projektów, których celem jest jedynie zwiększenie efektywności energetycznej, a które byłyby i tak realizowane przez dany kraj. W wypadku tych krajów, stosowanie Mechanizmu Czystego Rozwoju w poszczególnych sektorach oraz ewentualne połączenie tego z ustanawianiem celów gwarantujących osiągnięcie sukcesu⁽⁹⁾ mogłoby stanowić realistyczną opcję.

7.7 We wszystkich rejonach świata niezbędne będą inwestycje sektora prywatnego na olbrzymią skalę w produkcję charakteryzującą się niższą emisją CO₂. Celem środków podejmowanych przez Unię Europejską i rządy krajowe powinno być przede wszystkim motywowanie sektora prywatnego do dokonywania takich inwestycji.

7.8 Na przestrzeni następnych 50 lat niezbędne koszty i inwestycje pochłoną tryliony dolarów. Są to bardzo znaczące kwoty. Jednakże tego rodzaju inwestycje już obecnie stają się niezbędne w miarę kurczenia się światowych dostaw paliw kopalnych oraz wzrostu cen. Dlatego też, niezależnie od kwestii zmian klimatycznych, z perspektywy ekonomicznej coraz większego znaczenia nabiera zróżnicowanie dostaw o inne niż paliwa kopalne źródła oraz skuteczne wykorzystywanie pozostałych zasobów. Za taką tendencją przemawiają również względy bezpieczeństwa, gdyż zarówno ograniczona ilość paliw kopal-

nych, jak i zachodzące już obecnie zmiany klimatyczne stanowią silny czynnik niestabilności i konfliktów w wielu częściach świata.

7.9 Z tego punktu widzenia konieczność szybkiego zareagowania na ryzyko związane ze zmianami klimatycznymi nie stanowi dodatkowego obciążenia dla gospodarki światowej, lecz jest jedynie dodatkowym silnym argumentem przemawiającym za szybkim przeprowadzeniem gospodarczej i przemysłowej transformacji, która jest i tak potrzebna. Gdy cena ropy wynosiła 60 USD za baryłkę, w raporcie Nicholasa Sterna stwierdzono, że środki, które trzeba będzie podjąć w ciągu następnych 50 lat w odpowiedzi na zmiany klimatyczne mogą pochłonąć ok. 1 % światowego PKB. Obecnie, gdy cena ropy znacząco przekroczyła 100 USD za baryłkę, inwestycje w energię odnawialną i w różnego rodzaju środki zwiększające efektywność energetyczną już teraz wydają się o wiele bardziej interesujące z ekonomicznego punktu widzenia. Z tych samych względów dodatkowe koszty netto środków podejmowanych w odpowiedzi na zmiany klimatyczne będą prawdopodobnie o wiele niższe, a w przypadku niektórych zastosowań mogą nawet stać się ujemne. Wniosek z tego, że w nadchodzących latach skuteczne działania w zakresie zmian klimatycznych będą w istocie przedstawiać korzyść netto dla gospodarki światowej.

7.10 A zatem odpowiednie reagowanie na wyzwanie związane ze zmianami klimatycznymi nie powinno być postrzegane jako podejmowanie wielkiego, deprymującego i uciążliwego obowiązku, ale raczej jako okazja do tego, by stanąć na czele następnej rewolucji gospodarczej i przemysłowej. UE zawsze przewodziła debatą polityczną na temat zmian klimatycznych. Niemniej powinna ona uczynić jeszcze więcej, by przekształcić swoje postępowe stanowisko w równie aktywne i prężne środowisko biznesowe, które pobudzałoby nasze przedsiębiorstwa i społeczeństwa do dokonywania odpowiednich inwestycji tak, by mogły one stać się światowymi przywódcami i odnieść zwycięstwo nad konkurencją w niskoemisyjnej gospodarce przyszłości.

7.11 Niektórzy komentatorzy zwrócili uwagę na potrzebę nowego planu Marshalla, a my pochwalamy to porównanie jako odzwierciedlające skalę wyzwań oraz wysiłków, które będą niezbędne. Potrzebujemy nowej wizji na miarę planu Marshalla dotyczącej tego, jak państwa świata mogłyby zjednoczyć się w obliczu wspólnego, globalnego zagrożenia, a najbogatsze państwa mogłyby zarówno same wskazać kierunek dalszych działań, jak i pomóc innym państwom na tyle hojnie, na ile będą mogły.

7.12 Niezbędne jest podjęcie działań ze strony różnego rodzaju organów krajowych i publicznych wszystkich szczebli, przedsiębiorstw oraz przez konsumentów i ogół społeczeństwa.

8. Wnioski

8.1 Zmiany klimatyczne są już rzeczywistością i mają poważne konsekwencje na całym świecie. Problemy te ulegną najprawdopodobniej zaostrzeniu w ciągu najbliższych kilku lat wraz ze wzrostem stężenia gazów cieplarnianych oraz gwałtowniejszym podwyższeniem się temperatury. Świata potrzebne są natychmiastowe działania, by ustanowić i zrealizować ambitne

⁽⁹⁾ Cele gwarantujące osiągnięcie sukcesu: zobowiązanie się do dokonania pewnej określonej redukcji emisji bez żadnych sankcji, jeśli cel ten nie zostanie osiągnięty, za to z możliwością sprzedaży kredytów w wypadku, gdy osiągnięta redukcja przekracza poziom zobowiązania.

cele zmniejszenia emisji do 2020 r. oraz osiągnąć jeszcze większą redukcję w kolejnych latach. Im wcześniej ograniczymy emisje, tym większa szansa na spowolnienie tempa wzrostu temperatury.

8.2 Kraje wysoko rozwinięte mają o wiele wyższe emisje na jednego mieszkańca niż reszta świata, dlatego powinny zwiększyć swoje ambicje i wzmocnić działania na rzecz obniżenia emisji. Europa musi postarać się zrealizować swoje deklaracje przewidziane na 2012 r., a następnie zobowiązać się do trzydziestoprocentowej redukcji do 2020 r., tj. górnej granicy zakładanego przedziału. Aby zamiary te były wiarygodne, Europa potrzebuje kolejnego pakietu rozsądnych i realistycznych środków, które zapewnią jej możliwość realizacji wyznaczonych celów, a także musi już teraz rozpocząć planowanie dalszych redukcji, które konieczne będą po 2020 r.

8.3 Należy również zaangażować kraje rozwijające się, podejmując przy tym szczególne wysiłki, by zagwarantować wyposażenie najbardziej energochłonnych gałęzi gospodarek rozwijających się w środki produkcji najefektywniejsze pod względem zużycia energii oraz cechujące się najniższym poziomem emisji dwutlenku węgla. Gospodarki te potrzebować będą znacznej, ukierunkowanej pomocy ze strony krajów wysoko rozwiniętych.

8.4 Najszybciej jak to możliwe należy określić parametry globalnej umowy, która ma zostać wypracowana w ramach

międzynarodowych negocjacji w ciągu nadchodzących osiemnastu miesięcy, tak by można było skupić polityczne wysiłki na informowaniu na temat wyzwań oraz pozyskiwaniu wsparcia, zaufania i zaangażowania ze strony wszystkich społeczeństw świata na rzecz wprowadzenia istotnych zmian. Nie jest to umowa, którą można zawrzeć za zamkniętymi drzwiami — musi w tym uczestniczyć całe społeczeństwo. Trzeba pokazać, że działania na rzecz łagodzenia zmian klimatycznych są realistyczne, do przyjęcia pod względem gospodarczym i społecznym oraz możliwe do wykonania w sugerowanym czasie.

8.5 Niezbędna globalna transformacja jest porównywalna w skali do rewolucji przemysłowej ostatnich dwóch stuleci, która wykorzystwała energię źródeł kopalnych do uzyskania olbrzymiego wzrostu zdolności produkcyjnych i wydajności społeczeństwa. Obecnie świat potrzebuje drugiej rewolucji przemysłowej, by zastąpić kopalne źródła innymi formami energii oraz zmaksymalizować efektywność energetyczną, co umożliwi nam osiągnięcie porównywalnych poziomów produkcji i wzrostu bez obciążania atmosfery nadmiernym poziomem emisji gazów cieplarnianych. Potrzebne są duże inwestycje; trzeba wprowadzić właściwe i ukierunkowane zmiany w przepisach, podatki i inne instrumenty ekonomiczne; konieczna jest znacząca zmiana zachowań gospodarczych i stylu życia jednostek. Wszyscy muszą zrozumieć, na czym polega wyzwanie, i uczestniczyć w koniecznych zmianach.

Bruksela, 17 września 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS
